

Atskaite par dalību COPA/COGECA un Eiropas Komisijas rīkotajā darba grupā

Lauku attīstība

22.- 23.11.2012., Brisele

Darba grupā piedalās:

1. Agnese Hauka, Latvijas Zemnieku federācija
2. Maira Dzelzkalēja, Zemnieku saeima

Apkopojumu par darba grupā diskutēto sagatavoja Agnese Hauka.

Izskatāmie jautājumi:

1. Diskusija par publiskā un privātā sektora partnerību bio pārstrādes rūpniecības iniciatīvā 1
 2. Iesaistīšanās Eiropas Komisijas padomdevēju grupā lauku attīstībai 2
 3. Informācija par Eiropas Lauku attīstības tīkla (ENRD) aktivitātēm 4
 4. Copa/Cogeca dalība Eiropas lauku koalīcijā..... 4
 5. Copa-Cogeca Lauku attīstības grupas priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka vēlēšanas 4
 6. Viedokļu apmaiņa par nākotnes lauku attīstības politikas pasākumiem..... 5
 7. Pašreizējais COPA-COGECA priekšlikums par KLP nākotni pēc 2013. gada un Eiropas Parlamenta atzinums..... 6
 8. Lauku attīstība pēc 2013. gada: Eiropas Parlamenta perspektīvā..... 6
 9. Atbalsts Lauku attīstībai no Eiropas Reģionālās attīstības fonda nākotnē..... 7
 10. Nākotnes lauku attīstības programmas saskaņotība ar citiem strukturālajiem fondiem pēc 2013. gada. .. 7
 11. Eiropas Inovāciju partnerība (European Innovation Partnership (EIP)): Perspektīvas un ieviešana 8
- Kopsavilkums..... 9
- Ieteikumi turpmākajam darbam..... 10

Izskatāmais jautājums:

1. Diskusija par publiskā un privātā sektora partnerību bio pārstrādes rūpniecības iniciatīvā

Rezumējums:

Diskusijas jautājums ir par bio pārstrādes inovatīvo un zinātnisko pienesumu pārtikas ķēdē. Jautājums ir, kā bio-industriju padarīt ienesīgu ilgtermiņā, kādus jaunus produktus var attīstīt un kādas pārtikas utilizēšanas problēmas atrisināt, izmantojot bio pārstrādi. Daži inovāciju piemēri: kāda tomātu ražotne izmanto ražošanas blakusproduktus vai atlikumus, lai ražotu šķiedru. Kādai sīpolu ražošanas saimniecībai bija problēmas ar produktu atkritumu utilizēšanu, ko atrisināja, izmantojot pārpalikums bioenerģijas ražošanai. Šajā pasākumā lielāks uzsvars tiek likts uz lauksaimnieku kooperatīviem kā šī atbalsta saņēmējiem. **Copa/Cogeca veido bioekonomikas dokumentu/pozīciju un tuvāko 2 nedēļu laikā nosūtīts dalībvalstu organizācijām, lai saņemtu komentārus.** Īrijā 2013. gada pavasarī notiks starptautiska konference, kurā diskutēs par bioekonomiku. Šis ir ne tikai labs/pozitīvs temats, bet tam ir arī ievērojamas finanses, kas sekos šai idejai. **Nākamajā plānošanas periodā bio pārstrādes rūpniecībai tiks novirzīts 1 miljards EUR, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerību (PPP).**



PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

Izskatāmais jautājums:

2. Iesaistīšanās Eiropas Komisijas padomdevēju grupā lauku attīstībai

Rezumējums:

1. darba grupa: Lauksaimniecības konkurētspējas attīstība lauku ekonomikas ietvaros (vada Thomas Bertilsson, LRF, Zviedrija)

Šīs grupas jautājumi ietvaros tika diskutēti par lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmumu konkurētspējas palielināšanas iespējām, līdzšinējiem īstenotajiem pasākumiem, atbalstu apmācībām un zināšanu pārnesi, atbalstu jauniekiem lauksaimniekiem. Darba grupas rezultātā tika izstrādāti galvenie secinājumi un priekšlikumi:

- inovatīva domāšana savienojumā ar ilgtermiņa pieeju ir pamats konkurētspējas nodrošināšanai;
- lauksaimniecība un mežsaimniecība ir ilgtermiņa uzņēmējdarbība un tām ir nepieciešama ilgtermiņa politika un ilgtermiņa politikas lēmumi;
- ir jābūt skaidri atzītam, ka arī lauksaimniecības un mežsaimniecības uzņēmēji lauku teritorijās nodarbojas ar vērā ņemamu uzņēmējdarbību un jebkuriem kritērijiem un politikas lēmumiem ir jātiek pieņemti, ievērojot šo faktu;
- jānodrošina izglītība un apmācības konkurētspējas veicināšanai;
- jāveicina tirgus pieejamība;
- jāsekmē kooperatīvu veidošanās, jo tie sekmē mazo saimniecību konkurētspēju tirgū;
- atvieglota finanšu resursu pieejamība un mazāka birokrātija jauniekiem lauksaimniekiem;
- konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos ir jābūt iekļautiem vides faktoriem, ko pieprasa nepieciešamība pēc vides un pārtikas drošības;
- atsevišķos gadījumos bioloģiskā lauksaimniecība ir konkurētspējīgāka kā konvencionālā;
- būtiski ir samazināt birokrātijas slogu un palielināt ES līdzfinansējuma aprites ātrumu ieviestajiem projektiem u.c.

Citu valstu kolēģi norāda, ka saimniecībām nākamajā plānošanas periodā būtiski būs apmācības, mentora (*mentor*) un trenera (*coaching*) atbalsts.

A.Hauka uzdeva jautājumu, vai darba grupā tika runāts par konkurētspējas palielināšanu Eiropas Savienības mērogā vai globālā tirgū. Saņemtā atbilde bija, ka darba grupā par šo bija diskusijas un lielākoties grupa tiecās raudzīties globāla tirgus mērogā. Citi valstu pārstāvji piekrīt, ka ir jāskatās globālā mērogā un ir jāatceras, ka **iespējas piedalīties globālā tirgū ir jānodrošina arī mazajām lauku saimniecībām.**

Austrija uzskata, ka runājot par lauku attīstību, ir būtiski runāt par lauku attīstības dažādošanas mērķiem, tāpat **ir jāizvērtē arī mežsaimniecības nozīmi – nevar atdalīt lauksaimniecību un mežsaimniecību – tās ir jāskata kopīgi.**

Beļģija norāda, ka ir **svarīgi, kā, kādiem mērķiem un kādā kvalitātē tiek izmantota lauksaimniecības zeme**, lai LIZ arī tiktu izmantota lauksaimniecībai, nevis citiem mērķiem, kas samazina jauno lauksaimnieku iespējas iesaistīties lauksaimniecības uzņēmējdarbībā.

2. darba grupa: Vides pasākumu attīstība (vada Antonio Caro, ASAJA, Spānija)

Darba grupas ietvaros tika diskutēti par līdzšinējo atbalstu vides mērķu sasniegšanai, efektīvāko rīcību klimata izmaiņu ierobežošanai, efektīvāko atbalstu ES bioloģiskās dažādības stratēģijas īstenošanai, vides jautājumu risināšanu mazāk labvēlīgos apvidos (MLA). Darba grupa atzīst, ka esošie agrovides pasākumi ir bijuši sekmīgi vides saglabāšanai. Darba grupas rezultātā tika izstrādāti galvenie secinājumi un priekšlikumi:

- veidot pieejamu un saprotamu saimniecību konsultāciju sistēmu, kas ir ļoti svarīgi;
- prasībām ir jābūt pievilcīgām un saprotamām lauksaimniekiem, bet tām vienlaicīgi ir jāsniedz efektivitāte;



- jāveicina ilgtermiņa ieguvumu izpratne no agrovides pasākumiem;
- saimniecību konsultāciju sistēma ir pamatelements vides jautājumu risināšanai un, izmantojot 2. pīlāru, ir jāskaidro lauksaimniekiem vides un ekonomiskos ieguvumus no nosacījumu ievērošanas;
- īstenotajiem pasākumiem ir jābūt labāk izvērtētiem, lai novērstu neparedzētu ietekmi citos jautājumos, piemēram, klimatu ietekmējošie pasākumi negatīvi ietekmē bioloģisko dažādību. Ir jābūt win-win pieejai;
- svarīgi ir saglabāt MLA maksājumus un ņemt vērā atšķirības starp dažādiem reģioniem u.c.

Polijā **MLA ir arī līdzenumos, ne tikai kalnainos apvidos, jo šajās teritorijās zemes kvalitāte ir zemāka**, līdz ar to lauksaimnieki dod priekšroku, piemēram, cūku audzēšanai, kas savukārt rada papildus riskus vides saglabāšanai.

Portugālei problēmas rada meža ugunsgrēki, šogad ugunsgrēks postīja 100 ha plašu teritoriju, un šī problēma rada ne tikai vides problēmas, bet tā būtiski negatīvi ietekmē mežsaimniecības nozari un lauku iedzīvotājus. Ir izdeguši 35 000 ha priežu meža un nozarei jāgaida 30 gadi, lai sasniegtu bijušo meža ataudzi. Komisija tiek aicināta meklēt risinājumus, strādājot kopā ar Portugāles valdību, – **aicina izveidot atbalsta fondus meža resursu atjaunošanai**.

Vācija novērtē, ka daudz tiek runāts un darīts kalnainos apvidos, bet **svarīgi būtu arī domāt par teritorijām, kurās lauksaimniekiem ir jārēķinās ar īpašiem dabas apstākļiem, kas saimniekošanu sarežģī**. Klimata izmaiņas kļūst arvien nozīmīgākas nekā tas bija esošajā plānošanas periodā, **plānojot nākamā plānošanas perioda pasākumus, ir jāņem vērā klimata izmaiņu tendences**.

3. darba grupa: Lauku teritorijas attīstība (vada Maira Dzelzkalēja, ZSA, Latvija)

Darba grupas jautājumi ir visplašākie, jo tie saistīti ne tikai ar lauksaimniecību, bet ar visiem jautājumiem, kas ietekmē lauku iedzīvotāju ikdienu. Darba grupa uzsver, ka **nākamajā plānošanas periodā (2014. – 2020.gadā) ir svarīgi ieviest aktivitātes, kas tuvinātu pilsētu un lauku teritorijas**. Viens no ieteikumiem ir veidot lielāku harmoniju starp dažādiem fondiem, kas tiek ierosināts *Article 65(2)* dokumentā. Ne visi piekrīt palielināt *Leader* finansējumu līdz 10%, kas bija viens no darba grupas ieteikumiem. Šajā plānošanas periodā *Leader* aktivitātēm tika atvēlēti 2,5% ELFLA finansējuma un tiek plānots, ka 2014. – 2020. gadā tie būs 5% valstij novirzītā ELFLA finansējuma. Citi darba grupas ieteikumi:

- izveidot reģionālus/vietējus vienas pieturas birojus – viena vieta, kur iedzīvotājs var saņemt visu informāciju par ES pieejamajām atbalsta programmām;
- nodrošināt publiskos pakalpojumus, lai noturētu un piesaistītu lauku teritorijām jaunus uzņēmējus, novirzot to uzņēmējdarbības attīstībai arī speciālus finansu resursus;
- veidot elastīgu neformālu un tematiski specifisku apmācību sistēmu, kas paaugstinātu iedzīvotāju kompetenci;
- nodrošināt vienotu atbalsta programmu nosacījumus un kritērijus, kas sekmētu vienotu un mērķtiecīgu teritorijas attīstību;
- veidot kopīgu nacionāla vai reģionāla mēroga uzraudzības komiteju, kurā piedalītos atbalsta programmas mērķauditorija – ieinteresētās puses, un izvērtētu programmu atbilstību teritorijas attīstības dokumentiem.

Austrija atzinīgi novērtē darba grupas priekšlikumus un uzskata, ka lauku teritorijām ir vajadzīgi atbalsti dažādām aktivitātēm, ko finansē dažādi fondi, līdz ar to vienas pieturas aģentūra ir ļoti laba ideja. Tāpat jāatceras, ka lauku teritorijā dzīvo ne tikai lauksaimnieki, bet arī citu nozaru pārstāvji, līdz ar to Eiropas Komisijai ir jāliek lielāks uzsvars par to, ka **runājot par lauku attīstību, tiek runāts par lauku teritoriju iedzīvotājiem, nevis tikai par lauksaimniekiem**.

Darba grupa vēlas, lai Eiropas Komisija definē, vai *Leader* ir atsevišķs veidojums vai iekļauts lauku attīstības pasākumos. EK atbild, ka *Leader* ir modelis lauku attīstības pasākumu īstenošanai.

Lauku attīstība iekļauj ne tikai lauksaimniecību un mežsaimniecību, bet arī tūrismu, nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību, publisko infrastruktūru un cilvēkus. Lauku attīstības pasākumiem ir jāizmanto augšupejoša pieeja, ne lejupejoša – ir jāpalielina sabiedrības līdzdalības iespējas.



Izskatāmais jautājums:

3. Informācija par Eiropas Lauku attīstības tīkla (ENRD) aktivitātēm

Rezumējums:

Darba grupā „Zināšanu pārnese un inovācijas” Copa/Cogeca pārstāvēja 3 pārstāvji. Nākamajā plānošanas periodā (2012. – 2020. gads) Eiropas Komisija uzsver inovāciju nozīmi, bet liela daļa sabiedrības vēlas turpināt kā līdz šim un nav atvērti revolucionārām izmaiņām. Eiropas Lauku attīstības tīkla apkoptie inovāciju piemēri liecina, ka **lielākā daļa inovāciju lauku teritorijās ir ieviestas nevis ELFLA ietvaros, bet izmantojot citu fondu finansējumus** (arī Latvijas Valsts Lauku tīkls 2011. un 2012. gadā pēc ENRD lūguma apkopoja inovatīvo projektu piemērus Latvijā un daudzas inovācijas bija ieviestas tieši citu programmu, ne ELFLA ietvaros).

ENRD 2012. gada 6.-7. decembrī aicina piedalīties seminārā par gaidāmo nākamajā plānošanas periodā. Pasākuma izmaksas jāsedz dalībniekiem, bet to var apvienot ar 4.-5. decembra Copa/Cogeca sanākumiem?!

Darba grupa „Vides saglabāšana (*Environmental services*)” ir tikusies trīs reizes, kurā tika pārrunāti un iepazīti gan labi, gan arī slikti īstenotie piemēri vides jautājumu risināšanā Eiropas Savienībā. Ir sagatavots darba grupas rezultātu atskaites projekts, kas ir pieejams *Agri info* datu bāzē. Darba grupas diskusiju rezultātā kā **pamatelements, lai pīlveidotu vides jautājumu risināšanu, ir noteiktas zināšanas un apmācība lauksaimniekiem, kā arī vienotu efektīvāko darba metožu izmantošana**. Vides saglabāšanas jautājumus nedrīkst skatīt atšķirti, tiem ir jābūt iekļautiem lauksaimniecības uzņēmējdarbības procesos.

Izskatāmais jautājums:

4. Copa/Cogeca dalība Eiropas lauku koalīcijā

Rezumējums:

Copa/Cogeca turpina aktīvi iesaistīties Eiropas lauku koalīcijā, kas tika izveidota 2011. gada 7. aprīlī ar mērķi stiprināt Eiropas lauku sabiedrības ietekmi un palielināt ES lauksaimniecības konkurētspēju. Koalīcijā ir apvienojušās lielākās ES laukus pārstāvošās organizācijas - Copa/Cogeca (lauksaimnieku un lauksaimniecības kooperatīvu organizācija), CEJA (jauno lauksaimnieku organizācija), ELO (Eiropas Zemes īpašnieku organizācija), FACE (Eiropas medību un vides saglabāšanas asociāciju vienojošā organizācija) un UECEV (Eiropas Lopkopības un gaļas tirdzniecības savienība).

Izskatāmais jautājums:

5. Copa-Cogeca Lauku attīstības grupas priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka vēlēšanas

Rezumējums:

Ir pagājuši četri gadi, kopš Copa-Cogeca Lauku attīstības grupas priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka vēlēšanām. Šos pēdējos četrus gadus priekšsēdētāja pienākumus ir pildījis Thomas Bertilsson (Zviedrijas Zemnieku federācija) un priekšsēdētāja vietnieces pienākumus Nella Mikkola. N.Mikkola informē, ka pārtrauks darbu Copa-Cogeca, tāpat arī T.Bertilsson neturpinās vadīt Lauku attīstības grupu, līdz ar to **dalīborganizācijas tiek aicinātas iesniegt kandidātus Copa-Cogeca Lauku attīstības darba grupas priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka amatam**.



Izskatāmais jautājums:

6. Viedokļu apmaiņa par nākotnes lauku attīstības politikas pasākumiem

Rezumējums:

Seppo Aaltonen (MTK): **Somijai** ir trīs prioritātes – mazāk labvēlīgie apvidi (MLA), dzīvnieku labturība un lauksaimniecības programmas. Saskaņā ar esošiem MLA kritērijiem gandrīz visa Somijas teritorija atbilst šai teritorijai. 95% saimniecību ievēro agrovides pamatnosacījumus – samazināta mēslošana, precīzāka nitrogēnu lietošana par u.c. Kopumā Somijas lauksaimniekiem atkarībā no to saimniecību atrašanās vietas ir jāievēro agrovides pamatnosacījumu, papildus nosacījumu vai speciālu nosacījumu ievērošana, piemēram, tiem, kuru saimniecības atrodas kādu ūdens rezervuāru tuvumā ir speciāli nosacījumi, kas jāievēro papildus pamatnosacījumiem u.tml. Nākamajā periodā ir jāuzlabo lauksaimniecības produktivitāte, jāfokussējas uz MLA, jāatbalsta KLP zaļumošanas pasākumus, jāatbalsta īpaši nosacījumu saimniecībām. Somijā ir papildus garantijas salmonellas gadījumiem liellopiem, cūkām un putniem, tāpat arī stingri sakārtota dzīvnieku labturības likumdošana. Dzīvnieku labturības maksājumiem ir divi līmeņi – pamatnosacījumi un papildus nosacījumi, no kā atkarīgs maksājumu apmērs. Problēma ir nauda – lai atbalstītu trīs valsts lauksaimniecības prioritātes, Somija līdz šim investēja 78% valsts finansējumu un 28% ES finansējumu, bet šobrīd valstij vairs nav tik laba finansiālā situācija un **Somija neatbalsta griestu noteikšanu valsts atbalstam.**

Sian Davies (NFU): **Lielbritānija** saņēmusi 1,9 miljardus EUR šajā plānošanas periodā. Lielbritānijai tie ir vidēji 15 EUR/ha/gadā salīdzinājumā vidēji ES tie ir bijuši 115 EUR/ha/gadā. Lielbritānijā 1. pīlāra finansējuma lielāko summu tērē apmācībām un konsultāciju pakalpojumiem, savukārt no 2. pīlāra - tiešmaksājumiem un agrovides maksājumiem. 60% Anglijas zemes saņem 30 EUR/ha (*entry level stewardship*), bioloģiskās zemes 60EUR/ha un kalnainās zemes 62 EUR/ha. **Sarežģītās projektu pieteikumu formas izslēdz mazākās saimniecības no atbalsta saņemšanas, jo to kapacitāte un kompetence nav pietiekoša.** Velsā vairāk pievēršas lauku attīstības jautājumiem, nekā lauksaimniecībai. Nākošajā plānošanas periodā Velsā nebūs MLA maksājumi. Lielbritānijas ministrs publiski paudis, ka lauksaimniecība ir dzīves veids, lauksaimnieki redz sevi kā pārtikas ražotājus.

Johannes Fankhauser (**Austrijas** lauksaimniecības kamera): Austrijā 1. un 2. pīlāra pasākumiem ir viena uzraugošā institūcija. Svarīgas ir agrovides un MLA atbalsta programmas. 87% saimniecības piedalās atbalsta programmās. Gandrīz 70% valsts teritorijas ir MLA. Valsts iedzīvotājiem ir svarīga reģionālas pārtikas pieejamība. 2/3 no lauksaimniecības izdevumiem tiek novirzīti lauku attīstībai. 20% valsts teritorijas aizņem bioloģiskās lauksaimniecības platības. 90% valsts teritorijas ir iekļauta agrovides shēmās. 60% lauksaimnieku ir nepilna laika lauksaimnieki, līdz ar to ir relatīvi zema produktivitātes intensitāte. Lauksaimniecībā ir nodarbināti 4,7% valstī strādājošo. 2007. – 2013. gada periodā 46,3% finansējuma tika novirzīts agrovides pasākumiem, 24,7% - MLA, 14,3% - lauksaimniecības konkurētspējas paaugstināšanai, 2,1% - mežsaimniecībai, 9,9% - uzņēmējdarbības dažādošanai, 0,7% - *Leader* aktivitātēm. Par vides pasākumiem Austrijā maksā 250EUR/ha. Vidēji par MLA maksā par 50% vairāk kā par zemi, kas nav MLA teritorijā. Austrija atzīst, ka **pateicoties Lauku Attīstības programmai, lauku teritorijas attīstās ātrāk kā citi reģioni.**

Andras Laczko (HCA): **Ungārijai** ir zemi produktivitātes rādītāji un ilgtspējīgu resursu izmantošana. Valstij ir liels izaicinājums attīstīt lauksaimniecības nozari.



Lai arī nav skaidrs finansējums KLP 2014.–2020. gadam, visas ES dalībvalstis negaida, bet strādā pie LAP aktivitātēm 2014. – 2020. gadam.

Izskatāmais jautājums:

7. Pašreizējais COPA-COGECA priekšlikums par KLP nākotni pēc 2013. gada un Eiropas Parlamenta atzinums

Rezumējums:

Aktuālā informācija uz 2012. gada 22. novembri liecina, ka jaunajā piedāvājumā KLP tiek samazināts budžets par 16-17%. Zaļošanas (*greening*) pasākumam saglabājas 30%, bet tiek samazināts finansējums tiešmaksājumiem par vidēji 17% un dažām valstīm tie varētu būt pat 30% samazinājums salīdzinājumā ar esošo atbalstu. Lielbritānija atbalsta KLP finansējuma samazināšanu, savukārt Vācija vairāk raugās pēc iespējām samazināt budžetu uz citu atbalsta fondu rēķina. Šobrīd runas ir par samazinājumu 80 miljardu EUR apmērā, kaut iepriekš tika plānots 100 – 110 miljardu EUR samazinājums, bet ir izskanējis arī skaitlis 50 miljardi EUR. Daudzas dalībvalstis stingri iestājas par KLP finansējuma saglabāšanu esošajā apmērā. Arī Copa-Cogeca iestājas par finansējuma saglabāšanu vismaz esošajā apmērā un norāda, ka **ES agrobiznesā ir nodarbināti aptuveni 40 miljoni strādājošo, ar pārtiku tiek apgādāti 500 miljoni iedzīvotāju, lai gan lauksaimniecības atbalstam ir vajadzīgs mazāk kā 1% ES budžeta. ES ar katru gadu samazina atbalstu lauksaimniecības nozarei, kamēr pasaulē – ASV, Ķīna un Brazīlija palielina valsts atbalstu lauksaimniecībai.** Sarunas par ES budžetu joprojām turpinās un nav skaidrs, vai izdosies panākt vienošanos. Ja neizdosies panākt vienošanos, tad diskusijas turpināsies arī 2013. gada janvārī, iespējams par februārī. 2013. gada budžets joprojām nav apstiprināts.

Izskatāmais jautājums:

8. Lauku attīstība pēc 2013. gada: Eiropas Parlamenta perspektīvā

Rezumējums:

Eiropas Komisijas (EK) pārstāvji uzskata, ka lauksaimniecība ir svarīga, jo tā nodrošina pārtikas ražošanu un tāpat arī ir svarīgi, lai zeme tiktu apsaimniekota, lai būtu bioloģiskā dažādība. ES piedāvā 15 atbalsta pasākumus ar klimatu saistītās tēmās – alternatīvās enerģijas, saules baterijas saimniecībām, ūdens sistēmas sakārtošana u.tml. Dalībvalsts pārziņā ir izvēlēties, kuras atbalsta programmas tai ir vispiemērotākās un par to var vienoties ar EK. *Article 55* ir teikts, ka var izmantot dažādus fondus viena projekta īstenošanai ar nosacījumu, ka nepārklājas finansējums aktivitātēm.

Investīcijām nauda visdrīzāk būs pieejama 2014. gada nogalē. Dalībvalstis var sākt pieņemt pieteikumus 2014. gada 1. janvāra, ja vien dalībvalsts ir apstiprinājusi atbalsta programmu, iekļaujot atbilstošos nosacījumus. Valsts var sākt izmaksāt atbalstu pirms termiņa no valsts līdzekļiem, ja ir droši, ka šī atbalsta pieteicēji atbildīs EK izvirzītām attiecīgās programmas prasībām.

Dalībvalstis izlemj, kur viņi izlieto kohēzijas un lauku attīstības finansējumu – lauku teritorijās vai citur.

EK atbalsta priekšlikumu, ka cilvēks ierodas atbildīgā institūcijā ar savu projekta ideju un šī institūcija atrod atbilstošu finansējuma avotu, un tas nav jādara iedzīvotājam, uzņēmējam, organizācijai.

Spānija interesējas par atbalstu laistīšanas sistēmām, kas ir būtiska Spānijas lauksaimniecībai un tajā ir ieguldītas lielas investīcijas, bet šobrīd izskatās, ka finansējums šīm investīcijām nākamajā plānošanas periodā tiks samazināts, salīdzinot ar esošo plānošanas periodu.

EK komentārs: šajā plānošanas periodā nekas specifisks nav noteikts, bet dalībvalstīm ir iespējas šādas



investīcijas veikt. Ideja nākošajam periodam atbalsta laistīšanas sistēmu izveidošanu, kas palīdzētu efektīvāk ražošanu, taupīt ūdens resursus, bet, lai to izdarītu, ir jābūt skaidriem nosacījumiem, kā tas notiks – lauksaimniekam ir jāspēj pierādīt, ka ieviešot šo sistēmu, tiek ietaupīti 20 – 25% ūdens resursi nekā tas būtu bez šīm investīcijām.

EK uzskata, ka priekšlaicīga pensionēšanās vairs nav aktuāla – ka mūsdienās nevar un nevajag cilvēkus 55 gadu vecumā izslēgt no tirgus, jo kopumā nodarbinātības politika iegulda līdzekļus pirmspensijas vecuma iedzīvotāju apmācībā. Ja dalībvalstis vēlas izstrādāt nacionālas programmas šī jautājuma risināšanai, to var darīt, bet EK to vairs neatbalstīs.

Somija norāda, ka apstākļi dažādās valstīs ir atšķirīgi un ir svarīgi pārdomāti kritēriji lauku attīstības pasākumiem.

Maira Dzelzkalēja jautā, kas pieņems gala lēmumu par lauku attīstībai paredzēto finansējuma apmēru – to noteiks Čološa kungs vai dalībvalsts vadība? Pēc esošās informācijas EK pārstāve ziņo, ka gala lēmumu pieņems Čološa kungs, bet M.Dzelzkalēja sarunās ar Latvijas premjerministru V. Dombrovski saprata, ka šajās dienās dalībvalstis par to jau diskutē ES valstu vadītāju sanāksmē par ES daudzgadu budžetu 2014. – 2020.gadam. EK pārstāve nesniedza skaidru atbildi, vien norādīja, ka dalībvalstīm ir zināms pēdējais lauku attīstības finansējuma piedāvājums un budžeta apspriešana joprojām turpinās.

Izskatāmais jautājums:

9. Atbalsts Lauku attīstībai no Eiropas Reģionālās attīstības fonda nākotnē

Rezumējums:

Arvien vairāk tiek diskutēts par ERAF ieguldījumu Lauku attīstībā, bet joprojām ir lielas neskaidrības un dalībvalstu pārstāvji uzsāka plašas diskusijas. ERAF būs viens no tiem fondiem, kuru pārraudzību veiks vienotais stratēģiskais fonds, kurš skatīs līdzekļu efektīvu izmantošanu atbilstoši teritorijas stratēģiskajiem dokumentiem (skatīt 10. atskaites punktu).

EK sagaida, ka dalībvalstis izveidos nacionālu sadarbības līgumu ar iesaistītajām pusēm par kopīgiem mērķiem un resursiem to īstenošanai, ar ko iepazīstinās EK. EK sagaida, ka dalībvalstis nodrošinās sadarbību starp dažādām programmām, visās politikas izstrādes stadijās iesaistot sadarbības partnerus. Dalībvalstīm turpmāk nepietiks ar ziņojumu, ka lēmumu pieņemšanas procesā ir uzklauti sociālie partneri, valstīm būs jānorāda, kādi ir bijuši diskusiju rezultāti, kādas problēmas un ierosinājumus aktualizējuši sociālie partneri. Joprojām notiek darbs pie šīs iniciatīvas detalizētas izstrādes.

Izskatāmais jautājums:

10. Nākotnes lauku attīstības programmas saskaņotība ar citiem strukturālajiem fondiem pēc 2013. gada.

Rezumējums:

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja attīsta vairāku ES dalībvalstu atbalstītu iniciatīvu izveidot vienotu stratēģisko fondu, kurš 2014. – 2020. gada periodā apkopos un uzraudzīs 5 fondu līdzekļu izlietojumu un saskaņotību, tādējādi izvairoties no neefektīvas dažādu fondu līdzekļu izmantošanas viena mērķa sasniegšanai. Tiek veidots jauns dokuments, kas regulēs šī kopīgā fonda darbības principus. Visdrīzāk visjūtāmākās izmaiņas šī stratēģiski vienotā fonda izveides rezultātā būs Eiropas Komisijas institūcijās ne tik daudz ES dalībvalstīs. Bet arī šis jautājums ir izstrādes procesā un šobrīd neskaidrību ir vairāk nekā atbildes.



Izskatāmais jautājums:

**11. Eiropas Inovāciju partnerība (European Innovation Partnership (EIP)):
Perspektīvas un ieviešana**

Rezumējums:

Par šo jautājumu diskutēja arī 2012. gada 23. aprīļa Lauku attīstības darba grupā.

Mērķis ir samazināt plaisu starp praktisko lauksaimniecību un zinātņi. Doma ir izveidot kopīgas darba grupas, kurās tiktu iesaistītas dažādas ieinteresētās puses – lauksaimnieki, padomdevēji, agrobizness, pētniecība un NVO, lai zinātnē izstrādātās inovācijas iespējami ātrāk ieviestu praksē.

Lai veicinātu inovāciju attīstību, ir jāapvieno esošās inovācijas un iniciatīvas, jāpilnveido komunikācija starp zinātņi un lauksaimniekiem, jāsekmē tīklošanās, jāsasniedz sinerģija un efektivitāte starp esošajiem instrumentiem. Jāattīsta augšupejoša pieeja, ir jāizvirza sagaidāmie rezultāti un jāattīsta rezultātu apmaiņas platforma.

Šo iniciatīvu īstenot ES Zinātnes politikas (*Horizon 2020*) ietvaros, veicinot zinātnes projektus, iekļaujot praktiskus pētījumus saimniecībās u.tml. Šo iniciatīvu uzraudzīs tīkls (EIP network), kura uzdevumi būs informācijas apkopošana, informācijas plūsmas nodrošināšana, inovatīvo tematu apmaiņa, rezultātu apmaiņa u.c.

Inovāciju iniciatīvā būs iekļauti pasākumi, kas sekmēs tehniskus risinjumus lauksaimniecības pamatprodukcijas ekonomiskās dzīvotspējas un produktivitātes uzlabošanai, efektīvai resursu vadība u.c.



Kopsavilkums:

- nākamajā plānošanas periodā bio pārstrādes rūpniecībai tiks novirzīts 1 miljards EUR, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerību (PPP);
- lielākā daļa inovāciju lauku teritorijās ir ieviestas nevis ELFLA ietvaros, bet izmantojot citu fondu finansējumus;
- pamatelements, lai pilnveidotu vides jautājumu risināšanu, ir noteiktas zināšanas un apmācība lauksaimniekiem, kā arī vienotu efektīvāko darba metožu izmantošana;
- Copa/Cogeca aktīvi iesaistās Eiropas lauku koalīcijā;
- lai arī nav skaidrs finansējums KLP 2014. – 2020. gadam, visas ES dalībvalstis negaida, bet strādā pie LAP aktivitātēm 2014. – 2020. gadam;
- ES agrobiznesā ir nodarbināti aptuveni 40 miljoni strādājošo, ar pārtiku tiek apgādāti 500 miljoni iedzīvotāju, lai gan lauksaimniecības atbalstam ir vajadzīgs mazāk kā 1% ES budžeta;
- ES ar katru gadu samazina atbalstu lauksaimniecības nozarei, kamēr pasaulē – ASV, Ķīna un Brazīlija palielina valsts atbalstu lauksaimniecībai;
- Somija neatbalsta griestu noteikšanu valsts atbalstam;
- Lielbritānijā sarežģītās projektu pieteikumu formas izslēdz mazākās saimniecības no atbalsta saņemšanas, jo to kapacitāte un kompetence nav pietiekoša;
- Austrijā pateicoties Lauku Attīstības programmai, lauku teritorijas attīstās ātrāk kā citi reģioni;
- Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja attīsta vairāku ES dalībvalstu atbalstītu iniciatīvu izveidot vienotu stratēģisko fondu, kurš 2014. – 2020. gada periodā apkopos un uzraudzīs 5 fondu līdzekļu izlietojumu un saskaņotību;
- iespējas piedalīties globālā tirgū ir jānodrošina arī mazajām lauku saimniecībām;
- runājot par lauku attīstību, ir jāizvērtē arī mežsaimniecības nozīmi – nevar atdalīt lauksaimniecību un mežsaimniecību – tās ir jāskata kopīgi;
- svarīgi, kā, kādiem mērķiem un kādā kvalitātē tiek izmantota lauksaimniecības zeme – tai ir jābūt izmantotai lauksaimniecības produktu ražošanai;
- MLA nav tikai kalnainie apvidi – tās var būt arī līdzenumi, kuros zemes kvalitāte ir zemāka, tāpat ir teritorijas, kurās lauksaimniekiem ir jāstrādā īpašos un nelabvēlīgos dabas apstākļos;
- plānojot nākamā plānošanas perioda pasākumus, ir jāņem vērā klimata izmaiņu tendences;
- nākamajā plānošanas periodā (2014. – 2020.gadā) ir svarīgi ieviest aktivitātes, kas tuvinātu pilsētu un lauku teritorijas;
- runājot par lauku attīstību, tiek runāts par lauku teritoriju iedzīvotājiem, nevis tikai par lauksaimniekiem;
- Lauku attīstība iekļauj ne tikai lauksaimniecību un mežsaimniecību, bet arī tūrismu, nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību, publisko infrastruktūru un cilvēkus;
- Lauku attīstības pasākumiem ir jāizmanto augšupejoša pieeja, ne lejupejoša – ir jāpalielina sabiedrības līdzdalības iespējas;



Ieteikumi turpmākajam darbam:

- izvērtēt iespēju pieteikt Latvijas kandidātu Copa-Cogeca Lauku attīstības darba grupas priekšsēdētāja vai priekšsēdētāja vietnieka amatam;
- izvērtēt iespējas Latvijas pārstāvjiem piedalīties ENRD 2012. gada 6.-7. decembra seminārā par gaidāmo nākamajā plānošanas periodā. Šī semināra apmeklējumu var apvienot ar 4.-5. decembra Copa/Cogeca sanākumi;
- izvērtēt iespējas Latvijas pārstāvjiem piedalīties starptautiskā konferencē par bioekonomiku, kas notiks Īrijā 2013. gada pavasarī;
- iepazīties un sniegt komentārus par Copa/Cogeca izstrādāto bioekonomikas dokumentu/pozīciju;
- turpināt aktīvi iesaistīties Copa/Cogeca Lauku attīstības darba grupā.

Agnese Hauka

Paraksts



PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA